

Sygn. akt SDI 123/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)
SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)
SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Anna Kuras

przy udziale Pierwszego Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora
Generalnego prokuratora Małgorzaty Nowak,
w sprawie **prokuratora Z. K.**,
obwinionego z art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 7 marca 2018 r.
kasacji wniesionej przez obwinionego
od orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze
Generalnym z dnia 14 września 2017 r., sygn. akt PK (...),
utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze
Generalnym z dnia 6 lutego 2017 r., sygn. akt PK I SD (...),

**uchyla zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazuje
Odwoławczemu Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze
Generalnym do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Orzeczeniem Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 6 lutego 2017 r., sygn. akt I SD (...), Z. K. został uznany za winnego tego, że w dniu 8 lipca 2013 r. w B., prowadził w ruchu lądowym samochód marki Peugeot, oznaczony numerem rejestracyjnym (...), znajdując się w stanie nietrzeźwości, przy stwierdzonym podczas kontroli przeprowadzonej o godzinie 07:10 urządzeniem ALCO SENSOR IV o numerze (...) stężeniu alkoholu w wydychanym powietrzu: 0,36 miligrama/litr, odpowiadającemu stężeniu 0,76‰ alkoholu we krwi, przez co uchybił godności urzędu prokuratorskiego, tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (tj.: Dz. U z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 ze zm.) i za to na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 5 tej ustawy w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzono mu karę wydalenia ze służby prokuratorskiej.

Odwołanie od tego orzeczenia wniósł Z. K., który zarzucił:

- I. mającą wpływ na treść orzeczenia obrazę przepisów postępowania, a mianowicie:
 - art. 2 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 89 pkt 1 ustawy o prokuraturze poprzez doprowadzenie osoby niewinnej do poniesienia odpowiedzialności karnej oraz oparcie rozstrzygnięcia na nieprawdziwych, a w szczególności niepełnych, wręcz szczątkowych ustaleniach faktycznych;
 - art. 4 k.p.k. w zw. z art. 89 pkt 1 ustawy o prokuraturze poprzez uwzględnienie okoliczności przemawiających jedynie na niekorzyść obwinionego i to przy niekorzystnej dla niego interpretacji tych okoliczności, z wyłączeniem możliwej i to bardziej wiarygodnej i prawdopodobnej ich interpretacji na jego korzyść oraz z

wykluczeniem przeważających jakościowo i ilościowo okoliczności przemawiających na korzyść obwinionego;

- art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 89 pkt 1 ustawy o prokuraturze poprzez rozstrzygnięcie na niekorzyść obwinionego niedających się usunąć wątpliwości;
- art. 7 k.p.k. w zw. z art. 89 pkt 1 ustawy o prokuraturze poprzez ukształtowanie przekonania na podstawie jedynie części (a nie całości) przeprowadzonych dowodów i to ocenionych z naruszeniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego;
- art. 167 k.p.k. w zw. z art. 89 pkt 1 ustawy o prokuraturze poprzez nieprzeprowadzenie z urzędu dowodu z przesłuchania najistotniejszego, bo jedyne go bezpośredniego, świadka W. K.;
- art. 170 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 89 pkt 1 ustawy o prokuraturze poprzez oddalenie wniosku o powołanie biegłego lekarza mimo, że dotyczył on kwestii wyłącznie merytorycznych i niewątpliwie nie zmierzał do przedłużenia postępowania skoro to sąd z urzędu najpierw zarządził przerwę, a później odroczył je na prawie trzy miesiące i w tym okresie można było bez problemu uzyskać opinię biegłego;
- art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 89 pkt 1 ustawy o prokuraturze poprzez niewskazanie przez sąd dlaczego nie uznał, a nawet pominął dowody przeciwne, a w szczególności wyjaśnienia obwinionego oraz jego wnioski w sprawie II K (...) Sądu Rejonowego w S. o umorzenie postępowania wskazujących na nieświadomość faktu, że znajdował się w stanie nietrzeźwości;

- art. 17 § 1 k.p.k. w zw. z art. 89 pkt 1 ustawy o prokuraturze polegającą na kontynuowaniu postępowania mimo, że wobec zatarcia skazania o czyn będący przedmiotem postępowania winno ono zostać umorzone wobec niepopelnienia przestępstwa;
- II. obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 106 k.k. w zw. z art. 89 pkt 1 ustawy o prokuraturze poprzez kontynuowanie postępowania i wydanie orzeczenia skazującego w odniesieniu do czynu, co do którego nastąpiło zatarcie skazania;
- III. mający wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych będący następstwem wskazanych w punktach I i II obraży przepisów, a sprowadzający się do wydania orzeczenia skazującego mimo braku jakichkolwiek podstaw faktycznych uzasadniających takie rozstrzygnięcie;
- IV. rażącą niewspółmierność kary będącą w oczywistej dysproporcji do stopnia zawinienia (jeśli przyjąć, że było zawinienie) oraz w takiej dysproporcji w porównaniu do orzeczeń dotyczących sędziów i dotychczasowych orzeczeń dotyczących prokuratorów.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł:

- o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie obwinionego, bądź umorzenie postępowania wobec niepopelnienia przestępstwa, ewentualnie uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji,
- a z ostrożności procesowej o zmianę zaskarżonego orzeczenia i wymierzenie obwinionemu jednej z kar wskazanych w punktach 1-3 przepisu art. 67 ust. 1 ustawy o prokuraturze.

Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, orzeczeniem z dnia 14 września 2017 r., sygn. akt PK I (...), utrzymał

zaskarżone orzeczenie w mocy, kosztami postępowania odwoławczego obciążając Skarb Państwa.

Kasację od prawomocnego orzeczenia wniósł obwiniony Z. K., który zarzucił:

- I. rażące i mające wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa materialnego, tj. art. 4 § 1 k.k. oraz konstytucyjnej zasady *lex retro non agit* polegające na oparciu orzeczenia na przepisach ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2016 r., poz. 177 ze zm.) mimo, że winno być ono oparte na przepisach ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (tj.: Dz. U. z 2011 r nr 270, poz. 1599 zez m.) jako względniejszej dla obwinionego oraz obowiązującej w dacie czynu;
- II. rażące i mające wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. i w zw. z art. 7 k.p.k. polegające na nierzetelnej kontroli odwoławczej i oparciu orzeczenia na wyroku Sądu Rejonowego w S. w sprawie II K (...), mimo że wyrok ten uległ zatarciu z mocy prawa jeszcze przed zapadnięciem orzeczenia sądu dyscyplinarnego I instancji;
- III. rażące i mające wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 8 § 1 k.p.k. w zw. z art. 89 ust. 1 ustawy o prokuraturze polegające na zanegowaniu orzeczniczej samodzielności sądów dyscyplinarnych;
- IV. będące konsekwencją uchybień wskazanych w pkt II I III spłylenie postępowania dowodowego prowadzące do mającej wpływ na treść orzeczenia obrazy przepisów postępowania, a mianowicie art. 2 pkt 1 i § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 170 § 1 i 2 k.p.k., art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. i art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k., wszystkie w zw. z art. 89 pkt 1 ustawy o prokuraturze, w sposób opisany w kasacji;

- V. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 106 k.k. w zw. z art. 89 pkt 1 ustawy o prokuraturze poprzez kontynuowanie postępowania i wydanie orzeczenia skazującego w odniesieniu do czynu, co do którego nastąpiło zatarcie skazania;
- VI. mający wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych będący następstwem wskazanych w pkt I, II i III obraży przepisów, a sprowadzający się do wydania orzeczenia skazującego mimo braku jakichkolwiek podstaw faktycznych uzasadniających takie rozstrzygnięcie;
- VII. rażącej niewspółmierności kary będącej w oczywistej dysproporcji do stopnia zawinienia (jeżeli przyjąć, że było zawinienie) oraz w tejże dysproporcji w porównaniu do analogicznych orzeczeń.

Podnosząc te zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie obwinionego, bądź umorzenie postępowania wobec niepopelnienia przestępstwa, ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz utrzymanego nim w mocy orzeczenia Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi, a z ostrożności procesowej, o zmianę zaskarżonego orzeczenia i wymierzenie obwinionemu jednej z kar wskazanych w pkt 1-3 art. 67 ust. 1 cyt. ustawy o prokuraturze.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Z. K. jest zasadna w zakresie zarzutu rażącego i mającego wpływ na treść orzeczenia naruszenia art. 8 § 1 k.p.k. w zw. z art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, co spowodowało, że zawarty w odwołaniu obwinionego zarzut błędu w ustaleniach faktycznych nie został rozpoznany w sposób prawidłowy przez Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny.

Z treści odwołania wniesionego przez Z. K. wynika, iż kwestionuje on dokonane przez Sąd Dyscyplinarny I instancji ustalenia w zakresie jego winy, a przede wszystkim świadomości faktu prowadzenia samochodu w stanie

nietrzeźwości, wskazując równocześnie na, jego zdaniem, zaburzony proces eliminacji alkoholu z organizmu. Odnosząc się do stosunkowo rozbudowanej argumentacji dotyczącej tego zarzutu zawartej w uzasadnieniu odwołania, Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny wskazał jedynie, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Dyscyplinarny I instancji był związany ustaleniami Sądu Rejonowego w S., a obwiniony nie może w toku postępowania dyscyplinarnego kwestionować popełnienia przestępstwa. Tego rodzaju stwierdzenia pomijają jednak podkreślaną wielokrotnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego samodzielność jurysdykcyjną sądów dyscyplinarnych i sądów powszechnych oraz ich autonomiczny charakter (por.: uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 28 września 2006 r., I KZP 8/06, OSNKW 2006, z. 10, poz.87; wyrok SN z dnia 23 listopada 2017 r., SNO 48/17, LEX nr 2434714). W sprawie tej ma to ogromne znaczenie nie tylko z uwagi na to, że w chwili orzekania przez Sądy Dyscyplinarne wyrok Sądu Rejonowego w S. z dnia 13 czerwca 2014 r., sygn. akt II K (...) uległ zatarciu, ale przede wszystkim z uwagi na to, że jak wynika z uzasadnienia orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego I instancji z dnia 6 lutego 2017 r. Sąd ten dokonując ustaleń faktycznych nie odwoływał się do ustaleń dokonanych przez sąd karny, a po przeprowadzeniu szeregu dowodów, dokonał samodzielnie ich analizy i oceny oraz na ich podstawie ustalił stan faktyczny. Z uzasadnienia tego nie wynika nawet, aby Sąd I instancji dokonywał jakichkolwiek ustaleń faktycznych oraz ocen co do tożsamości czynu przypisanego jako przewinienie dyscyplinarne z przestępstwem, za które obwiniony został skazany, a które uległo zatarciu. W takiej sytuacji zaszła konieczność uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Sąd ten ponownie ustosunkuje się do zarzutów podniesionych w odwołaniu obwinionego, mając

na uwadze rozważania Sądu Najwyższego dotyczące przyczyn uznania kasacji za zasadną.

Ustosunkowując się natomiast do niektórych pozostałych zarzutów podniesionych w kasacji, które należało uznać za niezasługujące na uwzględnienie, należy zauważyć, że obwiniony Z. K. wychodzi z błędnego założenia, że skoro doszło do zatarcia skazania przez Sąd Rejonowy w S., za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. o znamionach tożsamy z przewinieniem dyscyplinarnym, to oznacza, iż nie popełniono przestępstwa i postępowanie dyscyplinarne winno zostać umorzone na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. W swoich rozważaniach pomija on bowiem konsekwentne stanowisko Sądu Najwyższego, że odpowiedzialność dyscyplinarna za czyn stanowiący naruszenie godności sprawowanego urzędu prokuratorskiego oraz będący jednocześnie przestępstwem następuje równolegle do odpowiedzialności karnej, jest od niej niezależna, a zrealizowanie odpowiedzialności karnej nie zamyka drogi do procesu dyscyplinarnego. Nawet więc zatarcie skazania za przestępstwo w trybie art. 76 k.k., nie stanowi przeszkody do wszczęcia i prowadzenia przez Sąd Dyscyplinarny postępowania dyscyplinarnego o taki czyn, bowiem przedawnienie odpowiedzialności zawodowej nie może nastąpić wcześniej, niż upływ okresów wskazanych w art. 101 k.k. i art. 102 k.k. (por. postanowienia SN z dnia 4 stycznia 2011 r.: sygn. SDI 29/10, OSNKW 2011, z. 5, poz. 40, sygn. SDI 32/10, OSNKW 2011, z. 2, poz. 12 oraz wskazane tam orzecznictwo i piśmiennictwo). Niezależnie od tego, stwierdzić należy, że nawet gdyby czyn obwinionego stanowił jedynie przewinienie dyscyplinarne i nie wchodziłyby w grę wydłużone okresy przedawnienia wskazane w kodeksie karnym, to porównanie dat czynu, postanowienia o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego oraz wydanych w sprawie orzeczeń, jednoznacznie wskazuje, że w sprawie nie nastąpiło jeszcze przedawnienie postępowania dyscyplinarnego.

Nie ma racji skarżący twierdząc, że w sprawie doszło do naruszenia art. 4 § 1 k.k. Sąd Dyscyplinarny I instancji zarówno za podstawę prawną przypisanego Z. K. przewinienia dyscyplinarnego oraz wymiaru kary przyjął przepisy ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (t.j. Dz.U. z 2011 r., nr 270, poz. 1599) jak też wyraźnie wskazał w uzasadnieniu swojego orzeczenia, że stosował wobec obwinionego ustawę obowiązującą w chwili popełnienia przewinienia jako względniejszą, do czego był w pełni uprawniony (por. wyrok SN z 2 listopada 2016 r., sygn. SDI 57/16, OSNKW 2017, z. 3, poz. 16). Okoliczność ta nie została zakwestionowana przez Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny. Z uzasadnienia kasacji nie wynika na czym ma polegać, zdaniem skarżącego, naruszenie tego przepisu. Można jedynie domniemywać, że chodzi o powołanie przez ten Sąd jako podstawy orzeczenia art. 171 pkt 1 oraz art. 166 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2016 r., poz. 177). W takiej sytuacji należy jedynie zauważyć, że są to przepisy proceduralne, do stosowania których Sąd odwoławczy nie tylko był uprawniony, a zobowiązany i dotyczą obciążenia kosztami postępowania odwoławczego Skarbu Państwa.

Wydaje się konieczne również wskazanie Sądom Dyscyplinarnym, że w przypadku ewentualnego ponownego uznania Z. K. za winnego popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego, podstawę orzeczonej kary muszą stanowić wszelkie okoliczności mające wpływ na jej wymiar, a więc zarówno łagodzące jak i obciążające. Za okoliczności obciążające z pewnością nie może być uznane kwestionowanie sprawności urządzeń pomiarowych, dążenie przez obwinionego do badania krwi, a nawet całkowite kwestionowanie faktu spożywania alkoholu. Tego rodzaju działania obwinionego nie zmierzały z premedytacją do uniknięcia odpowiedzialności, jak to przyjęły oba Sądy, a winny być traktowane jako realizacja prawa do obrony, które przysługuje również obwinionemu prokuratorowi.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

r.g.